№ 81.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 8. PAZDZIERNIKA ROKU 1799. we WTOREK.

z Wiednia dnia. 27. Września.

Dzisieyszy nadzwyczayny Dodatek do Gazety Dworskiey donosi co następuie: „Generał *Melas* powziąwszy wiadomość o zbieraniu się nieprzyiaciela w dolinie *Stura*, wysłał naprzeciw Generała *Gottesheim* z 7 batalionami piechoty, dla zaięcia stanowiska pomiędzy *Fossano i Savigliano*, i uważania ztamtąd wszelkich poruszeń nieprzyiaciela. Na dniu 14. *Francuzi* attakowali forpoczty tego Generała, nie zdołali iednak ważnych punktow *Fossano* i *Savigliano* opanować. Tym czasem nieprzyiaciel coraz więcey ściągał do siebie wzmocnienia, i już korpus jego w tey okolicy do 15. tysięcy dochodził. Ta okoliczność rownie iak wzgląd na nierowność i niewygodność gruntu, przywiodły Generała *Gottesheim* do cofnienia się bliżey do armii, opuścił przeto tegoż dnia w wieczor *Savigliano*, a po pułnocy *Fossano.* W tych okolicznościach armia przeszła do obozu pod *Bra* na dniu 16, a chociaż nie można było spodziewać się, aby nieprzyiaciel z powyższym korpusem odważył się attakować armią w tym położeniu, wszelako zebranie się iego w dolinie *Stura*, i podobieństwo połączenia się z woyskiem stoiącym pod *Pignerole*, tudzież z woyskiem wkraczaiącym z kraiu *Genueńskiego* do *Piemontu*, ściągneło uwagę Generała *Melas*; postanowił przeto uprzedzić nieprzyiaciela w dopełnieniu zamysłow swoich, i attakować tę odstrychnioną i za nadto posuniętą część sił iego. W tym celu wyruszył proporcyonalny oddział armii w dwoch kolumnach, iedna ku *Savigliano*, druga ku *Fossano*. Pierwszą F. Z. M. *Kray*, drugą Generał *Melas* dowodził. Kolumny te stanęły o wpoł do piątey na mieyscu przeznaczenia swego, a attak przeciw *Savigliano* rozpoczął się o godzinie 5. Nieprzyiaciel czynił odpor z wielką zręcznością i dopiero po uderzeniu na prawe skrzydło iego przez Majora *Brusch*, zaczął w nieporządku się cofać i w tym cofaniu dwie armaty zostawił. Gdy tym czasem utrzymywał się ieszcze mocno na lewym skrzydle, przeto batallion grenadyerow *Schiaffinati* odebrał rozkaz z bagnetem w ręku natrzeć na niego. Nieprzyiaciel był przełamanym i w rozsypkę puszczonym, przez co stanowisko *Savigliano* znowu odebrane przez naszych zostało. Zapadaiąca noc przeszkodziła dalszemu za nieprzyiacielem ściganiu. Tym czasem Generał *Melas* otrzymał wiadomość, iż rownie attak F. M. *Kray* pomyślnie się udał, i teyże samey nocy nieprzyiaciel opuścił stanowisko *Fossano*. Nieprzyiaciel stracił w zabitych i rannych przeszło 1000. ludzi, niewolnika do 900 zaieliśmy, i więcey ieszcze wpadłoby w ręce nasze, gdyby noc nie była sprzyiała cofaniu się nieprzyiaciela. Nasza strata w zabitych wynosi 92. ludzi, w rannych 528. w zamięszanych 63. ogułem 683. ludzi.— Właśnie w tymże samym czasie, to iest na dniu 15 nieprzyiaciel z znaczną kolumną od *Pignerole* aż do *Airasco* stoiący uderzył na regiment 7my huzarow, i mały korpus piechoty, a będąc w przemagaiącey sile odparł wprawdzie forpoczty, lecz za dalszym ku *Scalenga* wkroczeniu i tam się przy grobli uszykowaniu, Pułkownik *Schauroth* dowodzący wspomnionym korpusem z 6. armatami wyruszył przeciw nieprzyiacielowi, i tak go dzielnie ogniem armatnym tudzież dwoma szwadronami huzarow raził, iż nakoniec po walce aż do nocy trwaiącey, nieprzyiaciel zupełnie cofnąć się musiał, a Pułkownik *Schauroth* zaiął znowu dawną forpocztow pozycyą. Tą wyprawą, ktora kosztowała nieprzyiaciela do 400 ludzi w zabitych i rannych, miał dowodzić sam Generał *Championnet*. W niewolę zaięliśmy nieprzyiacielowi 1. Kapitana 1. Porucznika 2. sierżantow i 40 żołnierzy. Nasza strata podług zwyczaiu była nieznaczna.

z Krakowa dnia 2. Października.

Arcy-Xiążę *Palatyn* przeieżdżaiąc do *Peterzburga* przybył tu dnia 27. Września w wieczor. Nazaiutrz udał się wraz z powracaiącą do *Peterzburga* Wielką Xiężną *Rossyiską* Konstantynową do Wieliczki, dla oglądania tamteyszych kopalniow.

z Hagi dnia 24. Września.

Spodziewano się; iż pomimo bitwy dnia 19 tak dla siebie niepomyślney, *Anglicy* przypuszczą nowy attak od strony *Zuydersée* dla uskutecznienia swego zamiaru w dalszym przedarciu się do pułnocney *Hollandyi;* z tym wszystkim nic ieszcze z ich strony nie zaszło; rozmaite doniesienia na dniu wczorayszym i onegdayszym przysłane wszystkie są z sobą przeciwne. Jedne wyrażaią, iż G. *Daendels* i 200 *Hollendrow* dostali się w niewolę, inne zapewniaią, iż te woyska powrociły do *Hoorn*, ktore *Anglicy* na dniu 20 zaięli, a nazaiutrz opuścili. Lecz te wszystkie pogłoski zdaią się być niepewne.

Jakkolwiek bądź, G. *Brune* przedsiebierze wszystkie potrzebne śrzodki dla utrzymania się w swych stanowiskach, a procz batallionow i szwadronow *Francuzkich* ktore się do niego zbieraią, i z ktorych ieden przybył w momencie samey bitwy, przybiera sobie prawie całą gwardyą Narodową w przeszłym miesiącu zapisaną, a ktorey ieden batallion z *Delft* i *Rotterdamu* okazywał się iak naylepiey w ostatniey bitwie tak dalece, iż na mocy uczynioney przez niego rekwizycyi, rozesłano dnia wczorayszego po wszystkich stronach rozkazy, i zapewniaią, iż w przyszłym tygodniu 10 do 12 tysięcy gwardyi Narodowey w armii znaydować się będzie.

Jeńcy odprowadzeni zostali w piątek do *Harlem*, a dnia 21 do *Amsterdamu*, gdzie ich umieszczono w *Westerkerke*, a miasto dostarczać im będzie żywności, dnia wczorayszego oddziały z gwardyi Narodowey zaprowadziły ich do *Utrechtu*, zkąd dziś zaprowadzeni będą do *Bredy* i *Bois-le-Duc* i w tamteyszych cytadellach zamknięci; ich officerowie wraz z niemi idący są w liczbie 1400. G. *Hermann* mięszka zawsze u G. *Brune* w *Alkmar*, gdzie doznaie wszystkich względow winnych iego wiekowi i nieszczęściu. Mowią, iż przesłany będzie do *Francyi* wraz z iednym Pułkownikiem *Angielskim* rownież do niewoli zabranym. Zapewniaią, iż tam iuż odesłano chorągwie *Rossyiskie* i *Angielskie* w ostatniey bitwie zdobyte.

Nie mamy ieszcze dokładnego obrachunku strat wzaiemnych, liczba jeńcow codziennie się pomnaża przez przyprowadzenie tych, ktorzy się pozostali na płaszczyznie brzegow piaszczystych lub w lesie *Bergen*, nie można też było ieszcze porachować wszystkich zabitych, zacząwszy od *Petten* aż do tey wsi, rownie iako i od *Oudcarspel* do St *Pancras*. Tym czasem naszą stratę liczą do 2 tysięcy ludzi, z temi ktorzy przeszli na stronę nieprzyiaciela. Dwa batalliony śrzodkowe poniosły wielką klęskę w zabitych i rannych, a liczba ich ma bydź do czwartey części zmnieyszona.

Armia *Batawska* nie iest tyle liczna ile sprzymierzonych Mocarstw, wzmacnia się iednak co dzień bardziey przez nadchodzące posiłki.—Mowią iż *Medemblik* i *Enkhuysen* iest w ręku *Francuzow*.— 3600. ludzi od Gwardyi Narodowey odebrało mundury, reszta odbywa służbę w sukniach obywatelskich. —W Kościele w *Bergen* była potyczka między obu walczącemi stronami, ktora długo trwała. Krew lała się przez Kościoł rownie iak z wielu domow wieśniaczych, *Moskale* mocno się bronili, lecz nakoniec wyparowani zostali.— Jeńcy *Moskiewscy* i *Angielscy* dobrze byli w *Harlem* przyięci. Żołnierzom dano chleba, piwa i wodki, a officerom kosztem miasta obiad dano. Generał *Rossyiski* przy odeyściu swoim dziękował bardzo za szlachetne z nim się obeyście.—Generał *Daendels* w bitwie dnia 19. był w wielkim niebespieczeństwie. Dwoch kawalerzystow obroniło go, gdyż nieprzyiacielscy żołnierze iuż go za guziki chwytali. Koń został pod nim ubity, a trębacz ratuiąc go, własnego mu konia podsunął. Nieprzyiaciel attakował właściwie czterema kolumnami, z ktorych trzecia przeciw naszemu prawemu skrzydłu była wymierzona, a przy niey znaydował się Xiąże *York*, Xiąże następca *Oranij*, i Generał Rossyiski *Hermann*. Czwarta kolumna pod Generałem *Abercrombie* udała się do *Hoorn*. Drugi Generał *en chef d'Essen* nie iest w niewolą wzięty, lecz ciężko ranny.— Do *Amsterdamu* przybył Admirał *Francuzki* ktory w *Zuydersee* ma obiąć kommendę.

Dyrektoryat w adressie swoim do woysk *Batawskich* i *Francuzkich* oddaie winne pochwały męztwu przez nie na dniu 19 okazanemu. Nieprzestawaycie (mowi) waleczni woiownicy dobrze się Oyczyznie zasługiwać, i odbieraycie naypięknieyszą nadgrodę w przekonaniu iżeście dobrze zrobili, i w pochwale oddawaney wam przez wspołczesnych i potomność.— W rapporcie G. *Daendels* Generałowi *Brune* przysłanym o bitwie dnia 19, wyrażono iest, iż był attakowanym od kolumny z 5 tysięcy ludzi złożoney, nieprzyiaciel utracił w tey sprawie wielu zabitych i rannych, pomiędzy innemi Kapitana *Odonnell* i iednego pułkownika ktorego imie nie iest wiadome. Nieprzyiaciel widząc zachwianą kolumnę Generała *Daendels* dobył większych sił do attaku, lecz dzielnością woysk naszych odparty został. Dowiedziawszy się, iż Generał *Dumonceau* iest rannym, a Generał *Daendels* posłał na wzmocnienie dywizyi iego 2 batalliony, 1 regiment dragonij i lekką artylleryą. Gdy nieład w woysku sprawiony przez wysadzenie iednego wozu ammunicyinego naprawionym znowu został, Generał *Daendels* wkroczył do wsi *Brock* ktorą nieprzyiaciel tak spiesznie opuścił, iż nie tylko zabrane nam iuż armaty, ale nawet dwie swoie własne i wielu jeńcow pomiędzy ktoremi 4 Generałow w tey wsi zostawił. Cały także szpital polowy w ręce nam się dostał. Generał ten wychwala bardzo męztwo woyska, mianowicie zaś zręczność artyllerzystow, wymienia także officerow dzielnie się popisuiących.

z Alkmar dnia 22. Września.

Pobliskie wsie nasze w czasie ostatniey bitwy, wiele ucierpiały. *Crabbondamm* zupełnie iest spalone, a niemało domow w *Zyp*, *Groet*, *Schoorn*, *Schoorldam etc.* w perzynę obroconych zostało. Drogi okryte są trupami nieprzyiacioł, ktore teraz spiesznie chowaią, Generał *Dumonceau* dla uleczenia się z ran swoich do *Amsterdamu* iest zawiezionym. Gdyby był nieprzyiaciel na prawym skrzydle swoim nie został pobitym, zapewne byłby był do *Alkmar* poszedł. Widziemy teraz, iż do planu nie-

przyiaciela wchodziło zaięcie *Hoorn*, gdzie już byli drzewo wolności podcieli, chorągiew Sztatudera wywieſili, i wielką liczbę furażu zapiſali. Za furaż dawano aſſygnacye, które z kantorow naszych zapłacone być miały. Takowe rozrządzenia pochodziły od Generała *Abercrombie*, który zwoławszy tamteyszą Adminiſtracyą dozwolił iey zoſtać na urzędzie, i czuwać na ſpokoyność miaſta pod odpowiedzialnością. Potym podzieliwszy woyſko na części, przeznaczył do *Alkmar* 3 tyſiące, do *Edam* tyſiąc, do *Enkhuyſen* tyſiąc, do *Monikendam* 600. i tyleż do *Purmeront* i *Medemblic*. Tymczasem o godzinie 1. po południu opuścił znagła miaſto. zoſtawiwszy tam tylko 800 ludzi, którzy w Piątek wſiadłſzy na wozy naładowane rozmaitemi potrzebami przez rekwizycyą zabranemi, rownie z miaſta wyiechali. Wiadomość o przegraney bitwie była przyczyną ciągłego cofnienia ſię.

z Harlem dnia 24. Września.

Przybyło tu 12. armat *Roſſyiſkich* i 3. *Angielſkie*, tudzież 3. aubice z wozami swoiemi. —Woyſka *Francuzkie*, uzbroieni wieśniacy, tudzież armaty z ammunicyą ciągną nieprzeſtannie do armij. — Adjutant G. *Brune* powiozł do *Paryża* zdobyte chorągwie. — Mieysca nadmorſkie począwſzy od *Staveren* aż do *Harlingen* w należytym ſtanie obrony są poſtawione. — Prawe ſkrzydło armij naszey rozciągneło ſię bardziey ku *Hoorn*, gdzie ſię iuż żaden *Anglik* nie znayduie, a dokąd coraz więcey poſiłkow *Francuzkich* przybywa. — Zawczoray przybyło do *Alkmar* dwoch officerow *Angielſkich* z trębaczami, ktorzy wczoray napowrot odiechali. Zaszła także utarczka między forpocztami śrzodka armij, w którey korzyść z naszey była ſtrony.

z Amſterdamu dnia 24. Września.

Armia *Francuzko-Batawſka* w prawą ſtronę rozciągneła ſię. Admirał *Mitchell* z kilku officerami znaydował ſię w *Enkhuysen*, gdzie żadney naszey nie ma załogi, lecz muſiał ſię zapewne ztamtąd cofnąć podobnie iak *Abercrombie* z *Hoorn*. — Naypoźnieysze donieſienie podaie ſtratę nieprzyiaciela na dniu 19. w ſamych zabitych 2400. w rannych 1400, *Anglikow* zabitych było 400. rannych 600.

z Zwoll dnia 25. Września.

Słyſzemy tu nieuſtanny huk armat. Na dniu 22. był on ſtrasznym. Nazaiutrz dowiedzieliśmy ſię, iż *Anglicy* pokazali ſię w *Staveren* w *Fryzlandyi* i wezwali to miaſto do poddania ſię, dokąd zaraz wyſłano uzbroionych mieszkancow z *Leuwarden*. — Część flotty *Angielſkiey* krąży pod *Eylande Marken* i tam przegląda wſzyſtkie wychodzące okręty. — W poniedziałek *Anglicy* znaydowali ſię w *Camper Eylande*, co ſprawiło wielką trwogę w *Campen*, właśnie pod czas odprawiaiącego ſię tamże targu końſkiego, *Anglicy* płacili wſzyſtko gotowizną.

Od granic Hollandyi dnia 24. Września.

W bitwie dnia 19. ſtoczoney G. *Roſſyiſki Herman* miał pod ſoba zabitego konia; ten to ſam ieſt Generał, ktòremu ſię tak ſzczęśliwie powodziło z *Persami*. Mowią iż po ſkończoney bitwie pisał liſt do Xięcia *d'York*. — Zapewniaią, iż kray *Kliwii* nie będzie zaſtąpionym przez woyſka *Pruſkie*, iak tylko w przypadku, gdyby ſiły zagraniczne pomykać ſię miały ku *Mozie*. — Generał *St. Martin* wyiechał z *Paryża* dla obięcia kommendy nad Artyllerya w armij Generała *Brune*, ieſt to ieden z naybieglеyszych w tey ſztuce Officerow. — Generał *Kellermann* z Generałem *d'Hennisdal* znayduie ſię w *Amſterdamie*.

z Bruxelli dnia 22. Września.

Nowa armia pułnocna pomiędzy *Antwerpią* i *Bruxellą* utworzyć ſię maiąca, przeznaczona będzie do udania ſię w miarę okoliczności albo do Rzpltey *Batawſkiey*, albo nad *Ren*. Generał *Tilly* dowodzić nią będzie. Batalliony z nowey konſkrypcyi ktore odbywaią ćwiczenia woienne w Departamentach *Francuzkich* równie iak rozmaite regimenta kawaleryi, będą ſkładać pierwsze tey armij założenie. Co dzień świeże woyſka z tuteyszych kraiow do Rzpltey *Batawſkiey* wyciągaią.

z Paryża dnia 21. Września.

Zaburzenie w tych dniach w *Paryżu* wzniecone znacznie ſię uspokoiło. Zbieraiące ſię kupy ſą mniey liczne i mniey zapalone. Atoli zamiary okazuiące ſię w rozmowach niektòrych ludzi, ſą zawsze grożące i zdaią ſię tylko przyiazney oczekiwać pory. — *Raiſſon* i *Leblanc* po odrzuceniu ſwoich kollegow niechcieli być dłużey członkami adminiſtracyi centralney. Poſłali miniſtrowi intereſſow zewnętrznych ſwoie dymiſſye, nie wiadomo ieszcze kto po nich naſtąpi.

Członki kommiſſyi przełożone nad fabryką broni; *Boier* drugi ſekretarz policyi pod *Burgignonem* odeſłali ſwoie dymiſſye. *Marchand* pisał do *Milet-Mureau*: „Wyznacz mi moiego naſtępcę, gdyż niepowinienem ani mogę żadnego mieć z tobą związku, niemaiąc żadnego dla ciebie ſzacunku. "

Raiſſon miał ſobie ofiarowany Urząd Prezydenta Trybunału kryminalnego w przyłączonych Departamentach, a *Lachevardiere* poselſtwo do osad lub Ambaſſadę do *Hollandyi*, lecz obydwa przyiąć tego niechcieli.

Nominacya Generała Dywizyi *Dubois Crancé* na urząd miniſtra woiennego urzędownie ieſt potwierdzona. Telegraf, który o tym donioſł, oznaymił oraz o iego przyięciu. — O przeyściu Generała *Lefebvre* do inney kommendy nie ma nic pewnego. — Generał *Macdonald* przeznaczony ieſt do dowodzenia Armią *Reńſką*.

Dnia 16. wieczorem 200. Członkow Rady 500. podpisali proteſtacyą przeciwko zapadłemu wyrokowi Rady, która przyięła wniosek przeciwny proiektowi *Jourdana*. Dnia 17. ſtarano ſię ieszcze wſtrzymywać podpisy, lecz gdy czterech podpisanych chciało ſię cofnąć, proteſtacya zoſtała zdartą.

Drukarz *Lottin*, o ktòrego donieśliśmy aresztowaniu był indagowanym. Jego odpowiedzi, wyraża *Przyiaciel Praw*, okazały iuż pasmo rozległey konspiracyi, która rozchodzi ſię przez całą przeſtrzeń Rzeczypospolitey, a którey iak mowią, ieſt zamiarem przywrocenie władzy Królewſkiey.

Nasze Dzienniki zawieraią w ſobie naſtępuiący liſt pisany z *Mogador* w Kroleſtwie *Marokańſkim* pod dniem 7. Lipca przez Obywatela *Brouſſone* odprawuiącego podroże na rozkaz inſtytutu.

Zaraza okropne w *Barbaryi* ſprawuie ſpuſtoszenia. Już kilka miaſt ſtoi bezludnych. W *Maroku* w iednym dniu 1800. ludzi umarło. To miaſto właściwie mowiąc ieſt ſiedliſkiem psow i żarłocznych ptakow wydzieraiących ſobie ciała umarłych i umieraiących ludzi. Król ſam w odległości od miaſta znayduie ſię w iednym z ſwoich ogrodow. Jedna z iego żon, kilkoro dzieci, dway bracia i kilkoro ſłużących poſtradali życie. Z oddziału żołnierzy złożonego z 1200. ludzi, a poſłanego ku ſtronie *Tamdant*, mniey iak w przeciągu mieſiąca dwoch ſię tylko ludzi przy życiu zoſtało. W *Rabat* przeszło 20 tyſięcy ludzi wymarło, teraz nieumiera tam iuż codziennie iak tylko 140 do 150 ludzi. Błąkaiące ſię po wszyſtkich ſtronach familie, ſzukaią lecz na prożno bespiecznego ſiedliſka.

Margrabia *del Campo* dawny Ambaſſador *Hiszpańſki* we *Francyi*, wyiechał przed kilku dniami z *Paryża* do *Madrytu*. Margrabia *de Musquiz* naſtępca kawalera *Azzara* przybył tu w tych dniach z *Berlina*, a dnia iutrzeyszego otrzyma audyencyą w Dyrektoryacie.

Generał *Marescot* zoſtał mianowany kommendantem *Moguncyi*, lecz miał ſię z tego wymowić.

Obywatel *Bouchot* dawny Ex-Miniſter woienny otrzymał ſtopień Generała Adjutanta.

Oſkarzyciel Publiczny Departamentu *Sekwany* popiera w tym momencie process w celu ukarania zniewag popełnionych na osobach Reprezentantow Narodowych w okręgu ſali Rady 500. Wyszedł także wyrok aresztu przeciwko Felixowi *Lepelletier*, który napaſtował Reprezentanta *Chazal*.

Mowią, iż na przedmieściu *Marceau* wszczęły ſię zamięszania ze ſtrony poburzonych rzemieślnikow.

Gubernator *Hiszpańſki* w *Viella* na liſt, który odebrał względem buntownikow zbiegłych na territorium *Hiſzpańſkie*, dał naſtępuiącą odpowiedź: Odebrałem twoią odezwę pod d. 22. Sierpnia wyſtawiaiącą mi przyczynę, dla którey widzisz ſię przymuszonym utrzymywać w ſwoim okręgu i na granicy ſiłę zbroyną. Nadto ieſtem przekonany, o rzetelności twoiego Rządu i iego Agentow, ażebym mogł mieć iakie podeyrzenie o śrzodkach, które ſądzisz być potrzebnemi. Ażeby cię o moiey gorliwości przekonać, a mianowicie dla dopełnienia traktatu pokoiu i przymierza trwaiącego między Krolem Jmcią *Hiſzpańſkim* i Rzpltą *Francuzką*, mam ukontentowanie zapewnić cię, iż od tego momentu, gdy byłem uwiadomiony o weyściu zbroynych *Francuzow* do *Boſot*, natychmiaſt wyſłałem rozkaz na rozbroienie onych, i wyprowadzenie ich z territorium. Ci którzy tu przybyli, ſtawieni byli przedemną. Większa część tey kupy ſchroniła ſię w gory, i donieſiono mi: iż ſię udała przez *Mont-Garry* ku granicy *Saint Girous*. W przypadku gdyby ieszcze, który był ſchronionym, rozkazuię w całey dolinie ogłoſić ich przebaczenie, którego exemplarze przyſłał na moie ręce Generał 10tey dywizyi. Przybył tu umyślny poſłaniec od utrzymuiących wozową pocztę w *Saint-Haudens*, dopominaiąc ſię o konie, które ta banda zabrała; za moim ſtaraniem część ich odzyſkał. Dla twoiey ſpokoyności mogę cię ieſzcze zapewnić, iż nigdy nie scierpię iakiegożkolwiek bądź kupienia ſię, Bądź o tym przekonanym Obywatelu kommiſſarzu, rownie iako i o wysokim poważeniu z iakim zoſtaię etc: (Podpisano) *Serou*.

Rozſiano pogłoſkę (mowi *Redaktor*) iż zeszłey nocy część ſztabu głownego ſpała w pokoiach każdego Dyrektora. Lecz ieſt to iedna z baiek licznie rozſiewanych. Tym czasem Dyrektoryat czuwa, tak ieſt czuwa, a czuwa nayſtaranniey. Poſtanowił on odeprzeć attaki fakcyow, i ukarać tych, ktorzy takowych ſię attakow dopuszczą. Czuwa nie dla ſiebie iednak, lecz dla bespieczeńſtwa osob i własności, tudzież dla utrzymania konſtytucyi. Jeżeli dla powszechnego bespieczeńſtwa używa śrzodkow iakie mu roſtropność przepisuie, niepotrzebuie iednak błahych srzodkow dla własney obrony. — Dyrektoryat dał Miniſtrowi *Bernadotte* pensyą odſtawkową. — Co dzień więcey osob z partyi Jakobińſkiey bierze dymiſſyą. *Gabriel* niegdyś przewodnik Klubu pisał w naſtępuiących wyrazach: „Złożenie z urzędow publicznych wielu osob, zdaie ſię być wróżbą zadać ſię maiącego ciosu. Te okropne zamachy wſkazuią mi powinność, abym wspolnie z prawdziwemi przyiaciołmi wolności ſtanął przed ſzczerbą i bronił Rzpltey zagrożoney od Oligarchow i zdraycow. "

Rouſſelin (wydawca życia *Hoszu*) ſekretarz Departamentu woiennego i przyiaciel miniſtra *Bernadotte* złożył także ſwoy urząd. — *Maſſena* w nowym rapporcie ſwoim z *Lenzburg* pod dniem 14 t. m. donosi, iż ſtrata nieprzyiaciela w bitwach pod *Glarus* i *Wallishofen* była daleko znacznieysza niż ią podał poprzedniczo. Zginął tam także ieden Generał *Auſtryacki*. — *Maſſena* ciągle żąda dymiſſyi. — W *Paryżu* żałuią bardzo odeyścia z miniſterium *Bernadotta*, rozumiemy, iż woyſka ieszcze mocniey przeięte tym będą. — Na rogach tuteyszych ulic poprzylepiano pismo pod tytułem: *Inſtrukcye dla Agentow koalicyi w Paryżu znalezione w kieszeni iednego emigranta.*

Na dniu 5 Września miaſto *Pigneroles* osadzone zoſtało woyſkiem Generała *Championnet*. — Wiemy teraz z pewnością, iż Papież umarł na dniu 29 Sierpnia o godzinie w poł do drugiey po połnocy. Ciało iego zoſtało otworzone i namaszczone, ſprzęty zaś iego zapieczętowane. — Jakobini odrzucaią wszelkie proiekta do pokoiu. — Zawczoray Obywatelka *Tallien* dawała ucztę dla Admirała *Mazaredo*. — Z 540 osob aresztowanych tu w czaſie rewizyi domow wielu wypuszczonych na wolność zoſtało.

Dyrektoryat wyrokiem ſwoim zabronił wszyſtkim officyaliſtom w kancellaryi intereſſow zagranicznych znayduiącym ſię, pod karą utracenia funkcyow aby z żadnym agentem obcych mocarſtw w kommunikacyi nie zoſtawali, ieżeli do tego wyraźnego zlecenia mieć nie będą. Niepowinni także korrespondować z żadnym z naszych agentow w obcych kraiach zoſtaiących. Miniſter intereſſow za-

granicznych urządza kancellaryą ſwoią w tym ſpoſobie, iż naywiększa iedność, prędkość i ſekret utrzymane będą. Zniosł także urząd sekretarza generalnego.

Dyrektoryat zaprzeczył wiadomości iakoby *Talleyrand Röderer* i *Desmeuniers* przy tuteyszey Municypalności umieszczeni byli. — Podług Dziennikow naszych patryoci *Turyńscy* na wiadomość o zbliżeniu ſię *Championneta* do *Rivoli* o trzy mile od *Turynu*, porwali ſię do broni i zaczeli wołać: *niech żyie wolność, niech żyią Francuzi*, lecz krok ten śmiały przypłacili więzieniem i śmiercią. Przedmieście żydowſkie zoſtało zrabowane i spalone, podobnyż los spotkał także wspaniały gmach *Ghetto novo* zwany.

Donoszą z *Genui* pod dniem 9. t. m. *Moreau* maiący swoią głowną kwaterę w *Cornigliano*, miał wyruszyć z całą swoią armią ku zachodniey ſtronie kraiu *Genueńſkiego*, lecz nagle rozkazał zebrać swoy oboz i poſtępuie ku *Novi*. Mowią iż tak nieprzewidziana odmiana marszu tey armij, ztąd pochodzi, iż *Championnet* pomyka ſię do *Piemontu*. Z tego powodu wysadzaią na ląd artylleryą, a kawalerya powraca ſię śpiesznie ku *Bochetta*. Z tych wſzyſtkich urządzeń należy ſię ſpodziewać nowych przedſiewzięć.

Kommiſſya woienna zaſiadaiąca w *Perigneux*, ſkazała na śmierć Hilarego *Combarieux* iako emigranta. Kommiſſya w *Saint-Brieux* rozkazała rozſtrzelać Ludwika Auguſta *Gouyon* emigranta. Kommiſſya także w *Tuluzie* osądziła dwoch wieśniakow iako konspiratorow za władzą Królewſką.

Armia *Francuzka* w *Helwecyi* nie zrobiła ieszcze żadnego zaczepnego kroku; lubo ieſt nierownie mocnieysza od woyſk *Auſtryacko-Roſſyiſkich*. Atoli Generał *Lecourbe* miał ſię iuż pomknąć ku *Wallenſtadt*.

Mowią o złożeniu urzędu przez Miniſtra Policyi. — *Moguncya* oblężona ieſt z prawego brzegu *Renu*.

Z *St. Malo* piszą, iż dwie fregaty uzbroione tam zoſtały, z których iedna do *Kaienny* druga do *Ameryki* ieſt przeznaczoną. Ponieważ niedoſtatek żaglow i lin w porcie tym znayduie ſię, przeto z *Breſt* trzeba ie przywozić, gdzie teraz wielka czynność panuie. Wszyscy cieśle zwołani zoſtali, i do *Breſt* poſłani dla przyspieszania budowy okrętow. Jakaś taiemna wyprawa ieſt w robocie.

Na dniu 18 *Daunou* wniosł w Radzie 500 aby na wydatki departamentu intereſſow zagranicznych na rok 8 wyznaczyć 3 milliony 879 500 frenkow. *Quirot* dziwił ſię, iż pomiędzy takowemi wydatkami umieszczono wydatki na Ambaſſadorow do *Peterzburga*, *Londynu*, *Wiednia Filadelfij* i *Lizbony*, gdzie teraz żadnych poſłow nie mamy, *Daunou* odpowiedział na to, iż takowe wydatki tylko dla przypomnienia dawnego etatu są umieszczone. *Talot* żądał aby odtąd z ſkarbu niedawano więcey Ambaſſadorowi *Francuzkiemu* na utrzymanie domu ſwego iak 30 tyſięcy frankow, lub ażeby zakupione meble każdy naſtępca w poselſtwie odbierał. — Wielu innych uważało ſummę iednego milliona, na tayne wydatki zbyt wielką. Wſzyſtkie te wnioſki do oddzielney Kommiſſyi odeſłane zoſtały.

Na dniu 19. dekretowano, iż marynarka nasza mieć będzie 6. vice-admirałow, 12. kontr-admirałow, 30. ſzefow dywizyi, 80. kapitanow liniowych okrętow na dwie klaſſy podzielonych, 100. kapitanow fregat etc. — Ma być teraz uczyniony rapport względem położenia *Belgium* i ſtanu fortec tamteyszych. — Wnieſiono także aby dla zebrania 40. tyſięcy koni dla armiow naszych 30ty koń w Rzpltey wybieranym zoſtał. Szacunek będzie wytrącony z kontrybucyow opłacać ſię maiących. *Bertrand* z *Calvados* żądał, aby połowa koni zbytkowych wzięta była w rekwizycyą. W całey Rzpltey rachuią koni 1,400,000.

Dnia onegdayszego czytano w Radzie 500 Poselſtwo od Rady ſtarszych, wyrażaiące, iż ta Rada niemogła przyiąć Rezolucyi odwołuiącey Artykuł Prawa 19 fructidor, który pozwala Dyrektoryatowi ſprowadzenie do okręgu konſtytucyinego taką liczbę woyſka iaką osądzi potrzebną.

Delbrel wnosi, ażeby to odeſłać do nowey kommisſyi dla wymazania z proiektu tych urządzeń, które mogły zatrwożyć Radę ſtarszych; a między innemi ażeby proiekt iasno wytłomaczył, iż Dyrektoryat nie będzie obowiązany wyſłać z *Paryża* woyſka, które ſię tam w tym momencie znayduią.

Crochon ſprzeciwił ſię poſtanowieniu tey kommiſſyi. Niemożna rzekł, odwoływać Prawa danego Dytektoryatowi bez pewnych obiaśnień. Potrzeba wiedzieć w iakich ſię znayduiemy okolicznościcch, i iacy nas otaczaią nieprzyiaciele. Czyliż władza Dyrektoryatu, którą mu chcecie odebrać, nie ieſt mu w tym momencie tyle a może więcey niż 18 fructidora potrzebna. W onym czaſie nie ſłyszano tak iak teraz przed drzwiami ſameyże Rady, okrzykow: *znieść Dyrektoryat*. Nie ſłyszeliście w tenczas zapalczywych wrzaſkow, które was świeżo wychodzących z tey świątyni głuszyły. W dzień 18 fructidora czyliż *Lepelletier*, człowiek, który ſię we wszyſtkich konspiracyach znaydował, czyliż znieważał, i napaſtował Reprezentantow ludu? (wiele głosow: *to nieprawda*) Mowicie iż Dyrektoryat poſiada zaufanie wasze, potrzeba go o tym przekonać. Jeżeli woyſka będą pożyteczne, zoſtaną; ieżeli nie, Dyrektoryat odeszle ie nazad. Domagam ſię Poselſtwa w celu otrzymania opisu ſtanu *Paryża*, i ukarania zbrodniarzow, którzy ſię ważyli znieważać i zagrażać Reprezentantom ludu.

Rada uchwaliła ułożenie Poselſtwa ſtosownie do zdania *Crochona*, i dekretowała uformowanie kommiſſyi.

Generał dywizyi *Dufour* wyiechał z *Koblentz* na obięcie kommendy w *Moguncyi*. Ta wiadomość naywięcey ſprawi radości w mieszkańcach *Moguncyi* niż w mieszkańcach w *Coblence*, którzy ſię z nim z żalem rozſtaią.

Geniſſieux wniosł, ażeby oznaczyć koszta miniſtra ſkarbowego na rok 8 Te koszta wynoſić będą 1,424,430. frankow na zwyczayne, 2,077,296. na nadzwyczayne wydatki.

z Stokolmu dnia 17. Września.

Krol nasz oświadczył Dyrektoryatowi *Francuzkiemu* iż wiernie swoiey dochowa neutralności. — W drodze do *Karlskrony* nieco zaſłabł. Za powrotem do ſtolicy będzie przytomny rewij z grenadyerow odbywać ſię maiącey.

z Monachium dnia 17. Września.

Elektor nasz kazał przez miniſtra ſwoiego *Mongelas* oświadczyć urzędownie emigrantom *Francuzkim*, iż dozwala im w całey *Bawaryi* noſić krzyżyki i ordery, ktore to pozwolenie z czułą przyieli radością.

z Manheimu dnia 22. Września.

Auſtryacy rzucili dwa moſty na rzece *Necker*, ieden na mieyſcu ſtarego znieſionego dawniey przez *Francuzow*, drugi powyżey, ktory iuż posłużył do przeprawy kilku regimentow kawaleryi, maiącey iak mowią zaiąć okolice *Bergſtraſſe*. Znaczny korpus infanteryi *Auſtryackiey* obozuie przy *Seckenheim*. Głowna kwatera Arcy-Xcia *Karola* ieſt zawsze w *Schwetzingen* W tym momencie rozchodzi ſię wiadomość iakoby oſtatniey nocy przybył kuryer z donieſieniem o nowym odnieſionym przez *Auſtryakow* w *Szwaycaryi* zwycięſtwie. Dnia wczorayszego uważano nieiakie poruszenia w woyſkach *Francuzkich* na drugim brzegu *Renu*, wiele korpuſow wyciągnęło przez *Maubach* ku *Mandenheim* i daley. *Francuzi* kazali rozpocząć prece około umocnienia brzegow wzdłuż *Renu*.

z Strazburga dnia 21. Września.

Podług Liſtow z *Bazylei*, większa część woyſk z tey ſtrony będących, pomkneła ſię ku wyższemu *Renowi* na zaſtąpienie tych ktore poszły na połączenie ſię z armią zoſtaiącą pod dowodztwem Generała *Muller*. — Generał *Desenfans* ma teraz kommendę w *Kehl*.

Głowna kwatera Armii *Reńſkiey* znayduie ſię zawsze w *Neuſtadt*. — Bataliony poſiłkowe z departamentow *Mozy*, *Mozelli*, *Meurthe*, i *Vosges* połączyły ſię dnia 12 w *Metz* dla udania ſię razem do *Hollandyi*.

Odnowienie cząſtkowe Ciała Prawodawczego *Helweckiego* odprawiło ſię na dniu 19.

z Szaffuzy dnia 22. Września

Woyſka *Roſſyiſkie* zaięły ſtanowiſka rozciągaiące ſię od *Utznach* wzdłuż jeziora *Zurich* i *Limat* aż do *Baden*. Maią liczny oboz nad *Horn* przed *Zurich*, a drugi z przeciwney ſtrony jeziora na wzgorkach bliſko drogi prowadzącey do *Wollishofen*.

Od wyższego Renu dnia 22. Września.

Liſty z południowey *Szwaycaryi* donoszą, iż Feld-Marszałek Xiążę *Suwarow* przybył dnia 14. do *Bellinzone* z małą częścią *Roſſyiſkiego* woyſka; dnia 20. oczekiwany był w *Koirze*. Na lewym ſkrzydle armij Cesarskiey do dnia 16. nic ważnego nie zaszło, lecz ſię tam wielkich ſpodziewaią zdarzeń. Obuſtronne forpoczty znayduią ſię w okolicach *Griguau* o milę od *Kaltenbrun*. Generał *Hotze* zgromadził wielką część swoich ſił w okolicach *Sargans* i *Koiry*. — Cała linia od *Horgen* nad jeziorem *Zurich* przez *Lachen* i *Glarus* do *Ursern* ieſt teraz mocną armią *Francuzką* oſadzona, ktora gotuie ſię do dalszego wkraczania. Dywizya G. *Lecourbe* przez *Gryzony* do *Wallenſtad* wkracza. Sciągnął także woyſka ku *Bazylei* i *Frikthal*, bydź może, iż w celu napadnięcia na *Szaffuzę*.

Od brzegow Renu d. 21. Września.

Głowna kwatera Armij *Francuzkiey* znayduie ſię w *Durckheim* Generał Kommenderuiący *Müller* i Szef Generalnego ſztabu *Baraguey-d'Hilliers* udali ſię z tamtąd do *Moguncyi*.

Armia Arcy-Xcia ſkłada ſię z 40 tyſięcy woyſka. Dnia wczorayszego oczekiwano na 50 pontonow i wielki zapas furażow, co wszyſtko okazuie zamiar bliſkiey przez *Ren* przeprawy. *Auſtryacy* ſą panami kilku wysepkow, które im to przeyście mogą ułatwić. Dnia 18. Arcy-Xiąże wyſłał kuryerow do Generała *Korſakow* do *Zurich*, do miniſtra *Albini* i w inne mieysca. — W *Moguncyi* wszczęła ſię trwoga na wieść, iż kilka oddziałow woyſka *Auſtryackiego* przeprawiło ſię przez *Ren* na ſtatkach. Poſpolite ruszenie *Moguncikie* maiące z ſobą artylleryą konną, pomkneło ſię aż do *Visbaden* i przed *Ringau*, a Pułkownik *Barbaczay* z huzarami *Szeklerowſkiemi* doprowadza ſwoie forpoczty, aż do uyścia *Menu* i do *Hochheim*. — Dnia onegdayszego kommendant *Franczuzki* przerwał kommunikacye między *Moguncyą* i prawym brzegiem *Renu*.

Zdaie ſię, iż *Auſtryacy* rzucili dziś moſt na *Renie* na przeciwko *Worms*. Słychać tu mocne z armat ſtrzalanie od ſtrony *Oppenheim*. W *Moguncyi* ſpodziewane ieſt bliſkie przybycie przed tę twierdzę Arcy-Xięcia *Karola*. — Woyſko poſiłkowe *Bawaro-Palatyńſkie* z 2400. ludzi pod kommendą GM. *Bartels* dąży do *Szwaycaryi*, dla połączania ſię z woyſkiem *Roſſyiſkim*. — W wielu kantonach *Szwaycarſkich* wzmogła ſię okropna dyſſenterya.

Język *Niemiecki* Zakonu *Maltańſkiego* wysyła Hrabiego *de Truchſes*, oraz Baronow *de Baden* i *de Pſyrde* do *Petersburga*, dla uznania J. Imperatorſkiey Mci w doſtoyności W. Miſtrza.

Korpus Generała *Nauendorf* znayduiący ſię w *Donoveschingen* i *Valdschud* przeznaczony ieſt dla uważania obrotow nieprzyiaciela nad *Renem*, w okolicach *Kehl*, *Brisach*, i *Bazylei*.

Publiczne pisma donoszą, iż kazano bić medale dla poſpolitego ruszenia *Moguncikiego*, do których przydane będą pensye od 50 do 200 złotych. Ci, którzy otrzymaią medal złoty, znaydować ſię będą każdego roku w dzień 1. Września u ſtołu Elektorſkiego.

Mowią, iż Elektor *Saſki* wyiechał do *Parez* dla widzenia ſię z Królem Jmcią *Pruſkim*.

Od granic Auſtryackich dnia 27. Września.

Cesarz Jmć ofiarował Xiążęciu *Italickiemu* F. M. *Suwarow* wielki krzyż orderu S. *Tereſſy*, do którego dożywotnia pensya ieſt przywiązana. — Z Arcy-Xiążęciem Palatynem poiechał także do *Peterzburga* Hrabia *Ditrichſtein*. — Potwierdza ſię wiadomość, iż przez *Węgry* przechodzić będzie nowe korpus *Roſſyiſkie* pod kommendą Gen: *Lascy*. — Prywatne liſty donoszą o ſmutnym przypadku w iedney okolicy kraiu *Gryzonow* zdarzonym. Forpoczty *Roſſyiſkie* wchodząc do tey okolicy, żądały doſtarczenia furażu i żywności dla armii w marszu będącey. *Gryzonowie* niechcieli ich doſtarczyć, za zbliżeniem ſię licznieyszych forpocztow, i powtorzonym uporze, *Moſkale* poſtanowili gwałtem zabrać magazyny. W zaszłey ztąd kłotni, *Gryzonowie* porwali ſię do broni i kilku *Moſkalow* zabili. Oburzony takowym niepoſłuszeńſtwem F. M. *Suwarow* rozkazał całą tę okolicę iak naysurowiey ukarać.

W *London Chronicle* ieszcze pod dniem 27. Sierpnia umieszczony był plan teraznieyszey kampanij iako urzędowny. Trzy armię przeciw *Francuzom* miały być

uformowane. Pierwsza pod *Suwarowem*, z woyſka *Roſſyiſkiego*, korpusu *Kondeusza*, *Szwaycarow* zoſtaiących na żołdzie *Angielſkim*, uważanych dawniey we *Francyi* iako woyſka narodowe, z *Wirtemberczykow i Bawarczykow*. Ma ſię poſuwać z *Szwaycaryi* przez *Burgundyą* do *Paryża*, wydawszy wprzody odezwe imieniem *Ludwika XVIII.* ułożoną przez Mocarſtwa koalicyine. Do tey armii ma ſię udać Hrabia *Artezyi* dawniey Pułkownik Regimentow *Szwaycarſkich* w ſłuzbie *Francuzkiey* będących. — Arcy-Xiąże *Karol* ma z drugą armią złożoną z woyſka *Auſtryackiego* i *Rzeſzy*, odpędzić *Francuzow* od *Renu*, przeyść tę rzekę, opasać lub obledz *Moguncyą*, zrobić poſpolite ruszenie na lewym brzegu *Renu*, i złączyć ſię z trzecią armią złożoną z woyſka *Angielſkiego i Roſſyiſkiego*, a znayduiącą pomoc w insurrekcyi *Niderlandczykow*.

Od brzegow Menu dnia 24. Września.

Huzary *Auſtryackie i Moguńckie* pomknely ſię aż do *Limbourg*, a nawet do *Hademar* i *Montebauer*. Z tamtąd pomkneli ſię do klasztoru *Schoenau i Latour-Blanche* otoczyli las *Rheingau*, i powrocili przez *Riedesheim*, gdzie znalezli *Francuzow*, których ranili wielką liczbę, zabrali dwoch officerow, 4 unterofficerow i 54 żołnierzy. Za przeyściem huzarow przez *Rheingau*, nieprzyiaciel cofnął ſię. Inna pikieta kawaleryi nieprzyiacielſkiey ſtoiąca przy *Erbenheim* cofneła ſię takze pod harmaty *Kaſſelſkie*.

Około 3 tyſięcy woyſka *Francuzkiego* z Armii *Reńſkiey* wyszedłszy dnia 20 z *Koblentz* udały ſię ku *Hollandyi*.

z Hamburga dnia 28. Września.

Miaſto nasze doznało nadzwyczaynego bankructwa. Piedzieſiąt ośm domow kupieckich przeſtało płacić. Przyczyną tego ſą niedorzeczne ſpekulacye w które ſię kupcy nasi zapędzili przez zbytne podwyższenie ceny niektórych towarow. Magazyny są zapchane, lecz brak kupuiących, gdyż handel do *Moſkwy i Hollandyi* ieſt zatamowany, rownie iak z *Szwecyą* gdzie zakazano kawy ſprowadzać, i gdzie kredyt kupcow takżeupadł. Przez to cukier ſpadł na 50 procent, a tabaka na 60. Procz tego nie mało przyczynił ſie do tego upadek iednego wielkiego domu w *Londynie*, który znaypierwszemi domami naszemi miał do czynienia. Bracia *Milow* zbankrutowali na 762,000. markow, *Henkel i Eimbke* na 1,384,000. *Schüſt* na 1,800,000. *Eimbke i Herreshoſ* na 752,000. *Lotz* na 360,000. *Reimbold* i *Drochenhaner* na 320,000. Wkrotce więcey ieszcze ſpodziewamy ſię klęſk podobnych.

Od granic Włoſkich dnia 11. Września.

Załoga *Tortony* ſkładała ſię z 1044 głow. — Wſzyſcy *Francuzi* iakiegokolwiek bądź wieku i płci muszą *Mantuę* opuszczać. — Mianuią teraz kardynała *Maury* ſławnego z oppozycyi w pierwszym zgromadzeniu narodowym, a teraz w *Peterzburgu* znyduiącego ſię, za kandydata do ſtolicy Apoſtolſkiey. Utworzył on plan połączenia kościoła katolickiego z *Greckim*.

z Florencyi dnia 13. Września.

Odebrano tu naſtępuiący rapott o oſtatnich bitwach zaszłych między woyſkami *Auſtryackiemi* połączonemi z insurgentami z *Arezzo*, i woyſkami *Francuzko-Rzymſkiemi* w okolicach *Ronciglione* i *Baccano*.

Dnia 1 Września nieprzyiaciel uderzył na nasze woyſka na wſzyſtkich punktach w ſiłach przemagaiących i zrazu przymuſił ie do cofnienia. Lecz kommendant *Lutzany* i Podpułkownik *Mari* przybywszy z poſiłkami, *Auſtryacy* attakowali nawzaiem woyſka nieprzyiacielſkie. Szef batallionu *Leoncelli* i inny nazwany *Straszliwy* w pierwszym ſpotkaniu poległ. Nieprzyiaciel utraciwſzy ſwych kommendantow, cofnął ſię nagle zoſtawiwszy plac bitwy okryty trupami. Scigano za nim aż za *Oriolo*. Nasze woyſka ſtanely potym na wzgorkach *Sutri*. Dnia 2 i 3 attakowały na nowo nieprzyiaciela, a nakoniec dnia 4 przymuſiły go cofnąć ſię zupełnie do *Rzymu*. W tey oſtatniey bitwie nieprzyiaciel miał 20 ludzi zabitych, a 50 rannych. Porucznik kawaleryi *Bellarti* zabił własną ręką kommendanta kawaleryi *Francuzkiey*. Nasza ſtrata w tych bitwach dosyć była nieznaczna.

z Liworno dnia 12. Września.

Dnia wczorayszego wyprawiono zbroyny ſtatek do wyspy *Capraja* z wezwaniem do poddania ſię. Ta wyspa ſtała ſię ſchronieniem korsarzow *Francuzkich*, którzy napadaią okolice *Porto-Feraio*, i zabieraią przeznaczone do tego portu ſtatki. Oczekuiemy ſkutku tego poselſtwa.

Od granic Tureckich dnia 10. Września.

Rząd nie może ukryć klęſki pod *Abukir* odnieſioney, oſłania ią iednak ile możności Wyprawę tę opiſuią teraz w naſtępuiącym ſpoſobie: „Na dniu 11. Lipca *Muſtafa Baſza* z całą ſiłą ſwoią ſtanął w ſtanowiſku *Abukir* i wylądował na dniu 16. bez przeszkody. Zamek i Reduty były zaraz attakowane i po kanonadzie od 10. godziny zrana do 3. po południu trwaiącey reduta szturmem wziętą zoſtała. W zamku 400. *Francuzow* poddało ſię. *Sidney Smith* przybył w 7. dni po opanowaniu tych ſtanowiſk, dla dopomagania operacyom. *Muſtafa Basza* rozłożył oboz swoy pod *Abukir* i czekał na rozne potrzeby wo-ienne ktore mu przyſłane być miały do obłężenia *Alexandryi*. W rozumieniu iż załoga tey twierdzy ieſt ſzczupła, w naywiększey ſpokoyności zachował ſię w obozie. Tym czasem kawalerya *Francuzka* w nocy raptownie na oboz ſię rzuciła, w którym okropne zamięszanie powſtało. *Muſtafa Basza* ledwie miał czas dorwać ſię konia, z którym w wodę wpław poszedł, lecz schwytany zoſtał od *Francuzow*.

PUBLICANDUM.

Um der mannigfaltigen Unfag zu Senehn, welcher für die Erziehung der jugend dadurch entstehen kann, darf oft zur Direction von Penſions anſtalten ſich Subjecte aufwerfen, welche die dazu erforderliche Qualität durchaus nicht beſitzen, ſo iſt durch ein Rescript des Südpreusſiſchen Generalſinantz Departament feſtgeſezt worden, daſs von nun an keine Penſions Unſtalt ohne Genehmigung der unterzeichneten Königl: Krieges und Domainen Kammer angelegt werden kann, und dieſe nurnach vorhergegangener Prüfung und Ueberzeugung der Brachbarkeit der Direction und Lehrer, und Nochwendigkeit des Inſtituts erleier werden ſoll. In welcher Art die gegenwärtige Lehr-Inſtitute unter Polizeislicher Aufsicht genomen werden ſollen, daſs die dem Zwek der Erziehung dem Staat moraliſch gute und nüzliche Bürger zubilden, nicht entgegen würken wird, ſobald die öffentlichen Lehrarſtalten werden zwekmäſsig organiſirt ſein, durch nähere verfügungen beſtimt werden. Vorläüfig haben alle Directoren der Privat Erziehungs Inſtitute, inſofern zu ihnen der Zutrit einem jeder offen steht, unterzeichneter Königl: Kammer einen möglichſt volſtändigen Plan der Einrichtung ihres Inſtituts, in wiſsenschaftlihe, pädagogischer, und Oeconomischer Ilenſichl einzuzeichen. In dieſem müſsen die Lehrer des Inſtituts nach ihren Namen Alter und Vaterland, und in velcher Gegenſtanden das Unterricht vie lehren, benant, und ausdricklich bemerkt werden, ob das Inſtitut ein bloſser Lehr oder Erziehungs Inſtitut oder endlich beides zugleich ſei. Jedes Inſtitut welches bis ſpäteſters den 1ten Januar k. j. diesen Plan nicht eingereicht hat, wird angesehen werden, als exiſtire es nicht, und hat ſich der Director und die Directrice derſelben ſelbſt zuzuschreiben wenn die Fortsetzung desſelben untersagt wird. Ubrigens wird vorläufig dem Publico die Verſicherung gegeben daſs demſelben keine poſitive Schranken, in der Art wie ſie die Erziehung ihrer Kinder beſorgen caſsen wollen, gezogen werden ſollen. — Sigl: Warschau den 13. Sept: 1799.

Kögl: Südpreusſ: Krieges und Domainen Kammer.
de HOYM. HELWING.

Dla zapobieżenia wielorakim nieładom dla edukacyi młodzieży, ztąd wynikaiącym: iż częſtokroć ſubjekta potrzebney do tego zdatności nieposiadaiące, na dyrekcyą pensyi edukacyiney ſię cisną; poſtanowiono zoſtało Reſkryptem Departamentu generalnego ſkarbowego, iż odtąd żaden inſtytut edukacyiny bez zezwolenia niżey podpisaney Kamery J. K. Mci Woienno-Ekonomiczney założony być nie może; ktore to zezwolenie tylko za poprzedniczym wyexaminowaniem i przekonaniem ſię o zdatności dyrekcyi i nauczycielow, tudzież o potrzebie konieczney inſtytutu dane być ma, w iakim zaś ſpoſobie teraźnieysze inſtytuty pod dozor Policyiny wzięte być maią, aby ſię zamiarowi edukacyi, to ieſt: uformowaniu dla kraiu obyczaynych, dobrych i użytecznych obywatelow nieſprzeciwiały; będzie urządzeniami dalszemi na on czas udeterminowano, gdy inſtytuty nauk publiczne przyzwoicie uorganizowane zoſtaną. Tym czasem zaś wſzyſcy dyrektorowie prywatnych inſtytutow edukacyinych powinni (ieżeli wſtęp do nich każdemu ieſt wolny) plan urządzenia inſtytutu ich ile być może doſtateczny co do nauk, ſpoſobu informacyi i ekonomij, niżey podpisaney Kamerze J. K. Mci podać, w ktorym to planie nauczyciele inſtytutu imiona, wiek i oyczyznę ſwą, oraz w iakiey nauce informacyą daią wyrazić powinni i dokładnie oznaczyć, czyli inſtytut ich ieſt tylko inſtytutem nauk lub edukacyi, czyli też oboyga razem. Każdy inſtytut ktoryby takowy plan naydaley dnia 1. Stycznia roku przyszłego nie podał, będzie zaniebyły uważany, a dyrektor i dyrektorka ſami ſobie przypiſzą, gdy kontynuacya onego zabronioną zoſtanie. Naoſtatku zapewnia ſię publiczność, iż ſpoſob iakim dzieci ſwe edukować chcą, cale ścieśnionym być nie ma. — Dan w Warszawie dnia 13. Września 1799.

J. K. Mci Pruſs Południowych Woyſkowa i Ekonomiczna Kamera. DE HOYM. HELWING.

Die Sächſiſchen Breuerey auf der Schulec ſoll von Mertini d. J. ab auf ein oder mehrere Jahre anderweit verpachtet werden, und es iſt des endes auf den 17ten K. M. ein Licitations Termin enberaumt worden. Pachtluſtige können ſich deshalb an dieſen tage, Vormittags um 9. uhr auf der Kriegs und Domainen Cammer im hieſigen landes Collegium hauſe einſinden, allda von dem licitations Commiſsorio, der ihnen die Bedingungen der Verpachtuug gehörig bekant machen wird, ihre Gebothe verlautbaren laſsen, indem dem Meiſtbietenden, wenn anders ſeine offerten annehmbar ſind. vorlaüſig mit dem Vorbehats höherer Genehmigung der Zuschlag ertheilt werden ſoll. Ein jeder der mitbiethen will muſz übrigens dafür ſorgen duſz er entweder durch Beibringung eines Gültigen Documents oder durch Erlegung eines drittheils des Meiſtgeboths bei der Licitation Sicherheis leiſten kann, denn ohne dies wird keiner zugelaſsen werden. — Warschau den 23. September 1799. — Königl: Südpreuſ: Kriegs und Dom: Cammer.
DE HOYM. DE GOLDBECK. HELWING.

Browar Saſki na Szolcu będący, będzie od S. Marcina roku bieżącego na rok lub więcey lat w arendę wypuſzczony; dla czego termin licytacyi onegoż na dzień 17. mieſiąca przyszłego naznaczonym zoſtał. Życzący ſobie takowey arendy, mogą ſię w dniu pomienionym przed południem o godzinie 9. na Kamerze J. K. Mci Woienno-Ekonomiczney w Pałacu tuteyszym Magiſtratur Rządowych znaydować i tamże przed Kommiſsarzem Licytacyi, ktory im kondycye arendy dokładnie opowie, offerta swoie do protokułu podać; gdyż takowa arenda, ieżeli taż offerta będzie mogła być przyiętą, poprzedniczo, (z oſtrzeżeniem iednak wyższey approbacyi) więcey daiącemu przyznaną będzie. Każdy maiący wolę licytować, powinien ſię ſtarać o to, aby na licytacyi złożeniem dokumentow ważnych lub trzeciey części plus offerencyi bespieczeńſtwo dać mogł, bez czego żaden przypuszczony nie będzie. — w Warszawie dnia 23. Września 1799.

Kamera J. K. Mci Pruſs-Południowych Woienno-Ekonomiczna. DE HOYM. DE GOLDBECK. HELWING.

Da die einländiſchen Glas-hütten noch nicht im Stande ſind, die Provinzen Süd und Neuoſtpreusſen mit dem benötigten weisſen Hohe und Tafel Glaſe hinreichend zu verlegen: ſo iſt der Eingang des fremden weisſen Hohe und Tafel Glaſes gegen eine Abgabe von 10. procent des Werths, einſtweilen und bis ein anderes feſtgeſezt werden wird, in gedachte Provinzen geſtattet worden, welches dem Publico hierdurch zur Nachricht und Achtung bekant gemacht wird. — Warschau den 10. September 1799.

Königl: Südpreuſ: Kriegs und Domainen Cammer.
DE HOYM. HELWING.

Gdy huty ſzklanne kraiowe nie ſą ieszcze w ſtanie opatrywać doſtatecznie Prowincyow Pruſs Południowych i Nowo-Wchodnich w potrzebną ilość ſzkieł białych w taſlach i okrągłych; pozwala ſię przeto tymczasowie na ſprowadzenie z zagranicy takowych ſzkieł za opłatą 10. procent wartości, dopoki inne w tey mierze nie zaydą urządzenia. O czym uwiadomia Publiczność dla iey przeſtrogi i informacyi. — Dan w Warszawie dnia 10. Września 1799.

Kamera J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna. DE HOYM. HELWING.

Berlin. — *Ob zwar noch mehrere ältere und neuere Verordnungen, insbeſondere aber nach der erneuerten Poſt-Ordnung für ſämmtliche Königl. Provinzen, von 26ten Novbr: 1782. feſtehet, und darin ausdrucklich beſtimmt iſt. daſs die, mit der ordinaireu Poſt, Reiſende ſchuldig ſind, auch die bey ſich führenbe Sachen ſelbſt Acht zu haben, und dahin zu ſehen, daſs ſolche von den Poſtillons bey jeder Wechſelung auf dem Poſt Wagen wohl verwahret und weder in den Poſt-Häuſern vergeſsen, oder unterweges verlohren werden, weil die Schirrmeiſter und Poſtillons mit den übrigen auf der Poſt vorhandenen Paqueten und deren ſorgfältigen Wahrnehmung ohnehin genug zu thun haben, und alſo mit Beobachtung der Paſsagier Stücke ſich nicht befaſſen können, weshalb mithin auch ein Paſſagier der auf ſeine Sachen und Bagage nich ſelbſt Acht giebt bey entſtehenden Verluſte oder Verwahrloſung keinen Regreſs dieſerhalb weder an ein Poſt-Amt noch an den Poſtillon, oder falls ein Schirrmeiſter die Poſt begleitet an dieſen zu nehmen habe; es ſey den daſs ſowohl leztere betrefft, ſelbige ſich durch Annahme eines beſondern Trinkgeldes zu Verwahrung der Paſsagier Sachen verbindlich gemacht haben; als welchen Falls ſie hiernachſt für den etwanigen Verluſt allerdings anſtehen muſſen. — So ereignet es ſich dennoch jezt ſehr häufig, daſs Sr. Koenigl. Majeſtät von dergleichen Poſt-Paſſagiers, welche durch eigene Unachtſamkeit ihre bey ſich gehabten Effecten eingeboſst haben, unmittelbar um Entſchadigung angegangen werden. Da ſolches aber der Verfaſſung zuwider iſt, und ein jeder Reiſender, welcher ſich der ordinairen Poſt bedienet, der vorſtehenden Verordnung gemaſs für die Sieherheit der Sachen dieſ er bey ſich hat, ſelbſt ſorgen muſs; ſo wird ſelbige auf Sr. Königl. Majeſtät Allerhöchſten Befehl dem Publico in Erinnerung gebracht, und daſſelbe gewarnet, ſich vor Schaden zu hüten. Den 20ten September* 1799.

Königl: Pueuſs: General-Poſt-Directorium v. WERDER.

Kommiſſya wspólna przez Nayiaśnieysze dwa Dwory Ceſarſkie i Królewſko-Pruſki do upadłych ſześciu Bankow to ieſt UUr. Piotra *Teppera*, Karola *Schulca*, Fryderyka *Kabryta*, Prota *Potockiego*, Macieia Łyszkiewicza i Jana Dawida *Heyzlera* wyznaczona.

Waſzmości iakiegokolwiek Imienia i Nazwiſka Skryptu przez JW. Konſtantego Kaźmierza *Platera* Kasztelana Trockiego. — na Summę Czerw: zł. 2200 pod dniem 5 mieſiąca Stycznia Roku Pańſkiego 1792 na osobę Ur: Pawła *Chrzanowſkiego* wydanego bydź ſię rozumieiącemu Poſſeſſorowi czyli Właścicielowi, albo Poſſeſſorom lub Właścicielom z Osob i dóbr WMci ruchomych i nieruchomych rozkazuie abyście Wmość przed Sądem Kommiſſyi Bankowey od daty ninieyszego Pozmu w czaſie trzech mieſięcy osobiście lub przez ſwego Plenipotenta ſtawili ſię, a to na poparcie Wierzycieli Prokuratora i Adminiſtratora Maſſy *Kabrytowſkiey* przez Sąd uſtanowionych, Powodow, którzy WMci z mocy Dekretu Sądu ſwego na dniu 23 mieſiąca Września Roku bieżącego 1799 z JW. Platerem i innemi zapadłego, edyktalnie przez ninieyszy Pozew zapozywaią o to, abyś WMość w przeciągu trzech mieſięcy od daty dziſieyszey względem powyżſzego Papieru *Platerowſkiego* na czerw: zł. 2200 na rzecz Maſſy *Kabrytowſkiey* iuż przysądzonego zgłoſili ſię, prawo iakie mieć ſobie do niego rozumieni okazali, i względem własności onego ſposobem reſtytucyi *in integrum* (ieżeli ią mieć pragniecie) rozprawili ſię i takowy Skrypt złożyli, inaczey, gdy WMość w czaſie iak wyżey przez Dekret oznaczonym prawnie, nie zgłoſicie ſię, lub własności onego nieokażecie, tym ſamym prawo do tego Dokumentu iako Massie *Kabrytowſkiey* przysądzonego i zagubionego *jure præcluſorij* utracisz czyli utracicie. Zaczym Pozwani WMość macie ſię ſtawić, ſądownie odpowiedzieć, albowiem przeciwko WMciom wyrok Sądowy oſtatecznie podług powyżſzego Dekretu własność tegoż Skryptu dla Maſſy *Kabrytowſkiey* przysądzaiącego ſerować miany nigdy wzruszony nie zoſtanie. — Dan w Warszawie dnia 4 8bris Roku 1799.

T. WĘDRYCHOWSKI S. K. B. *Regent mpp.*

DONIESIENIE.

Der Herr Graf und die Frau Gräſin v. Vauban *haben erfahren, daſs ein Bedienter der in ihren Dienſten geweſen, ſich hat beykommen laſsen, bey einigen Kaufleuten Waaren auf Rechnung zu nehmen, ohnerachtet ſie alles immer gleich baar bezahlen, und nichts auf Borg nehmen laſsen. Sie finden ſich dahero veranlaſset, hiemit oeffentlich anzuzeigen und iedermann zu ersuchen: In Zukunft niemanden etwas auf ihren Nahmen oder Rahnung zu borgen indem ſie fernerhin keine Rechnung weder annehmen noch bezahlen werden. Dabey ersuchen ſie jedermann, wo etwas auf ihrer, Rechnung genommen ſeyn könnte, ſich mit ſeiner Forderung bey der Frau Gräſin v. Vauban in Fürst Poniatowſkischen Palais unter dem Blech genannt wohnhaft, zu melden um die Rechnungen, ſo lange der Bediente noch zugegen iſt, gehörig zu untersuchen und zu berichtigen. Warschau d. 4. Octobris* 1799.

JP. Hrabia i JP. Hrabina *de Vauban* dowiedziawszy ſię, iż ſłużący dawniey w ſłużbie ich będący, pozwolił ſobie brać w niektorych ſklepach towary na regeſtr ich, lubo oni wſzyſtko gotowemi zawſze płacą pieniędzmi, i nic na kredyt brać niekazali, widzą ſię przymuſzeni uwiadomić każdego ninieyſzym obwieszczeniem, aby odtąd nikomu bądź, na imie i regeſtr ich niedawano; oſtrzegaiąc iż żaden rachunek ani przyiętym, ani zapłaconym przez nich nie będzie. Upraſzaią przytym ciż JPP. *de Vauban* każdego gdzieby co na regeſtr ich wzięto było, iżby ſię z ſwą pretensyą do JP. Hrabiny *de Vauban* w pałacu pod Blachą zwanym mieszkaiącey, zgłoſił, dla wyexaminowania i zweryfikowania takowey pretenſyi, dopoki ieszcze ten ſłużący na mieyscu ſię znayduie. — w Warszawie dnia 4. Października 1799.